

vrouwenraad
BESLIST FEMINIST

Gendernieuws uit Europa

2022, nr. 1

NEDERLANDSTALIGE VROUWENRAAD – MIDDAGLIJNSTRAAT 10, 1210 BRUSSEL
+32 2 229 38 19 www.vrouwenraad.be

Inhoudsopgave

EUROPESE UNIE

EU Raad, Commissie en Parlement 3

Sociale ontwikkeling van de Europese Unie

Europese Commissie 4

Werkprogramma 2022 van de Europese Commissie

High level werkgroep voor sociale bescherming

Haatspraak als misdrijf onder artikel 83(1) van het VWEU.....

Europees Parlement 6

Gendergebonden geweld als misdrijf onder artikel 83(1) van het VWEU

Resolutie over gelijkheid van mannen en vrouwen in de Europese Unie

Andere interessante besluiten van het Europees Parlement.....

Interessante publicaties 10

Studiedienst van het Europees Parlement.....

 Themanummer over gendergelijkheid

 Het beleid 'vrouwen in raden van bestuur' in de EU lidstaten

 Vrouwen en transport.....

EIGE

 EIGE Gendergelijkheidsindex 2021

 EIGE informatiepakket over femicide.....

 Verder lezen:.....

EUROSTAT.....

 Stand van zaken over de uitvoering van SDG5 in de Europese Unie

RAAD VAN EUROPA (COE) 13

Rechten van migranten-, vluchtelingen- en asielzoekende vrouwen.....

20ste vergadering van het Comité Gendergelijkheid

Europese Unie

EU Raad, Commissie en Parlement

Sociale ontwikkeling van de Europese Unie

De ontwikkeling van de sociale dimensie van de Europese Unie is al enkele jaren ingezet. De [Europese Pijler van sociale rechten](#) uit 2017 neemt daarin een centrale plaats in. Sindsdien zijn meerdere beleidsinitiatieven genomen om de Pijler verder te concretiseren. Deze initiatieven hebben ook een directe en belangrijke impact voor de rechten van vrouwen en gendergelijkheid in Unie, waaronder:

- ❖ de [Richtlijn over voorspelbare en transparante arbeidsvoorwaarden](#) (2019); ¹
- ❖ de [Richtlijn over een beter evenwicht tussen werk en privéleven](#) (2019); ²
- ❖ de [Aanbeveling van de Raad voor toegang sociale bescherming](#) (2019); ³
- ❖ de [Mededeling van de Commissie over een sterk sociaal Europa voor rechtvaardige transities](#) (2020); ⁴
- ❖ de [Ontwerprichtlijn over adequate minimumlonen](#) (2020); ⁵
- ❖ de [EU strategie voor gendergelijkheid \(2020\)](#); ⁶
- ❖ het [Actieplan Europese Pijler van sociale rechten](#) (2021);
- ❖ de [aanbeveling van de Raad over de Europese Kindgarantie](#) (2021);
- ❖ de [Sociale Top en Verklaring van Porto](#) (2021)
- ❖ de [Lissabon Verklaring over het EU Platform voor het bestrijden van dakloosheid](#) (2021);
- ❖ de [Ontwerprichtlijn](#), [Mededeling](#) en [ontwerprichtsnieren](#) ⁷ om de arbeidsvoorwaarden van platformwerk te verbeteren;
- ❖ het [EU Actieplan voor de sociale economie](#) ([Mededeling](#) van de Commissie en bijbehorend [Werkdocument](#)); ⁸
- ❖ de [Ontwerprichtlijn over bindende maatregelen inzake loontransparantie](#).⁹

¹ Richtlijn (EU) 2019/1152, EUR-lex 32019L1152.

² Richtlijn (EU) 2019/1158, EUR-lex 32019L1158.

³ Aanbeveling van 8 november 2019, 2019/C 387/01, EUR-lex 32019H1115(01).

⁴ Mededeling COM(2020) 14 final, EUR-lex 52020DC0014.

⁵ Voorstel voor een Richtlijn COM(2020) 682 final, EUR-lex 52020PC0682.

⁶ Mededeling COM(2020) 152 final, EUR-lex 52020DC0152.

⁷ Voluit: ontwerp voor richtsnieren ter verduidelijking van de toepassing van het EU mededingingsrecht op collectieve overeenkomsten van alleenwerkende zelfstandigen die hun arbeidsvoorwaarden willen verbeteren.

⁸ Mededeling COM/2021/778 final, EUR-lex 52021DC0778. Werkdocument SWD (2021)373.

⁹ Voorstel voor een Richtlijn COM(2021) 93 final, 2021/0050(COD), EUR-lex 52021 PC0093.

Europese Commissie

Werkprogramma 2022 van de Europese Commissie

Het [werkprogramma 2022](#) ¹⁰ van de Commissie focust op de overgang naar een groener, eerlijker, digitaler en veerkrachtiger Europa na COVID-19, ¹¹ met 32 [nieuwe beleidsinitiatieven](#) die aansluiten bij de zes [politieke krachtlijnen](#) van de Commissie Von der Leyen.¹² Meerdere van deze nieuwe initiatieven zijn spelen in op sociale ontwikkeling, bevordering van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen, waaronder: de [aanbeveling over het minimuminkomen](#);¹³ de Mededeling over een Europese strategie voor de zorg ¹⁴, met o.m. een herziening van de [Barcelona doelstellingen](#) (2002) ¹⁵ en een voorstel voor een aanbeveling van de Raad over langdurige zorg en de versterking van de rol en van de onafhankelijkheid van gelijkheidsorganen. Ook het [debat over het economisch beleidskader](#), de [conferentie over de toekomst van Europa](#) en de voorziene wetgevingsvoorstellen onder het [nieuwe pact voor asiel en migratie](#) hebben een belangrijke sociale en genderdimensie waarmee rekening moet worden gehouden.

Op 16 december ondertekenden de leiders van de Europese instellingen (Parlement, Raad, Commissie) een gemeenschappelijke verklaring over de [wetgevingsprioriteiten voor 2022](#). Onder de prioriteiten vinden we het volgende terug: concrete uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en van de Verklaring van de sociale top van Porto, betere bescherming van platformwerkers, wegwerken van de genderloonkloof, verbeteren van de gelijkheid via de gelijkheidsinstellingen en aanpakken van het aanhoudend probleem van geweld op vrouwen.

High level werkgroep voor sociale bescherming

In aansluiting bij het [actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten](#) werd een [High Level Werkgroep](#) opgericht. ¹⁶ De werkgroep zal de toekomst van de welvaartsstaat en de sociale bescherming in de EU onderzoeken, evenals en de financiering daarvan in de context van een veranderende wereld, een krimpende beroepsbevolking, vergrijzing, digitale en groene transitie, waaronder de toename van niet-standaard vormen van werk.

De Werkgroep zal aanbevelingen formuleren over hoe de sociale beschermings- en socialezekerheidsstelsels geschikt kunnen worden gemaakt voor de toekomst, daarbij voortbouwend op de lessen uit de COVID-19-pandemie en rekening houdend met de interactie tussen sociale beschermingsstelsels en ander op welzijn gericht beleid zoals onderwijs, sociale inclusie, gezondheids- en langdurige zorg. De werkgroep kwam ondertussen tweemaal samen. U kunt de werkzaamheden van de werkgroep [hier](#) volgen.

¹⁰ Mededeling COM(2021) 645 final, 19 oktober 2021; [leesvriendelijke versie](#).

¹¹ Zie ook [Herstelplan voor Europa](#).

¹² Een Unie die de lat hoger legt. Mijn agenda voor Europa, kandidaat-voorzitter van de Europese Commissie Ursula von der Leyen. [Politieke beleidslijnen voor de volgende Europese Commissie 2019-2024](#).

¹³ Op 6 oktober 2020 nam de Raad [besluiten](#) aan over een betere bescherming van het minimuminkomen, met o.m. het verzoek aan de Commissie om de leemtes die op dit vlak bestaan aan te pakken. Zie hierover ook EUROFOUND (2021) [Minimum wage – Yet another gender divide?](#)

¹⁴ Ursula Von der Leyen in haar [State of the Union. Address 2021](#).

¹⁵ De [Barcelona doelstellingen](#) gaan over kinderopvang die EU lidstaten moeten voorzien in functie van een betere combinatie arbeid en gezin. Aanvaard als [besluiten van de Raad van 15 en 16 maart 2002](#).

¹⁶ De groep bestaat uit [12 personen](#) en wordt voorgezeten door mevrouw Anna Diamantopoulou, voormalig EU Commissaris bevoegd voor tewerkstelling, sociale zaken en gelijke kansen, voorzitter van de Think Thank DIKTIO. Info: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=10101&furtherNews=yes>.

Haatspraak als misdrijf onder artikel 83(1) van het VWEU

Op 9 december nam de Commissie een [Mededeling](#)¹⁷ aan waarin ze voorstelt om haatspraak en haatmisdrijven op te nemen als misdrijf onder [artikel 83, 1](#) van het [Verdrag over de werking van de Europese Unie \(VWEU\)](#). Dit artikel bevat een lijst van vormen van criminaliteit waarvoor het Europees Parlement en de Raad minimumvoorschriften kunnen vaststellen voor de bepaling en sancties van strafbare feiten die voor alle EU lidstaten gelden. De Raad kan hieraan andere vormen van criminaliteit met een grensoverschrijdende karakter toevoegen.

In haar Mededeling stelt de Commissie dat elke vorm en uiting van haat en onverdraagzaamheid in strijd is met de fundamentele waarden van Unie en met haar opdracht om deze waarden te bevorderen en om te zorgen dat het [Handvest van de grondrechten](#)¹⁸ wordt nageleefd. Ze verwijst naar meerdere juridische gronden die haar initiatief en een gemeenschappelijk rechtvaardigen, o.m.: artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU)¹⁹ dat eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren grondvest als fundamenteel kenmerk van de Unie en dat stelt dat pluralisme, non-discriminatie, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkheid van vrouwen en mannen waarden zijn die de lidstaten delen; artikel 19 van het Verdrag over de werking van de Europese Unie (VWEU)²⁰ dat bepaalt dat de EU passende maatregelen kan nemen om discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid te bestrijden en artikel 67 van het VWEU dat de Unie omschrijft als een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht waarin de grondrechten geëerbiedigd worden en de hoogste veiligheid nagestreefd wordt o.m. door criminaliteit en racisme te voorkomen en te bestrijden.

De Commissie stelt vast dat haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven de laatste jaren sterk toegenomen zijn, o.m. via het internet en de sociale media. Deze haat is gericht tegen individuen en groepen die een al dan niet gepercipieerd 'gemeenschappelijk kenmerk' delen zoals ras, etniciteit, taal, godsdienst, nationaliteit, leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, genderidentiteit, genderexpressie, geslachtskenmerken of ander fundamenteel kenmerk of een combinatie van dergelijke kenmerken. Dit draagt bij tot de polarisatie van de samenleving, wat respect voor diversiteit waarop pluralistische en democratische samenlevingen gebouwd zijn ondermijnt en geweld faciliteert. Haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven treffen niet enkel individuen en hun gemeenschappen, maar ook de samenleving in haar geheel. Haat ondermijnt de fundamenten van onze samenleving en van de Europese Unie.

Het is nodig om haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven in de hele EU aan te pakken. Dit vereist gezamenlijke inspanningen en inzet. Daarom vraagt de Commissie aan de Raad om met goedkeuring van het Europees Parlement een besluit aan te nemen over de uitbreiding van de lijst van misdrijven onder [artikel 83\(1\)](#) met haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven om zo een rechtsgrondslag te creëren voor de ontwikkeling van een EU wetgevend kader over het voorkomen en bestrijden van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven.

De [Mededeling](#) sluit aan bij initiatieven van het Europees Parlement²¹ en bij internationale standaards en vaststellingen inzake haatspraak en haatmisdrijven, in het bijzonder van de

¹⁷ Een inclusiever en beschermender Europa: uitbreiding van de lijst van EU misdrijven tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, [COM/2021/777 final](#); EUR-lex 52021DC0777.

¹⁸ Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, EUR-Lex - 12012P/TXT; PB C 326 van 26.10.2012.

¹⁹ Geconsolideerde versie van het VEU, EUR-lex 12012M/TXT.

²⁰ Geconsolideerde versie van het VWEU, EUR-lex 12012E/TXT.

²¹ Onderzoek over [haatspraak en haatmisdrijven in de EU en de evaluatie van mogelijke reglementering voor online inhoud](#), PE 655.135, juli 2020. Resolutie [P9_TA\(2021\)0388](#) over gendergerelateerd geweld als vorm

Raad van Europa (COE),²² de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE),²³ de vaststellingen van Europol²⁴ en wetenschappelijk onderzoek.²⁵ Het nieuwe wettelijk kader zou een aanvulling zijn bij de plannen van de Commissie voor Richtlijn over gendergebonden geweld en ook haatzaaiende uitingen op grond van sekse strafbaar stellen.

Europees Parlement

Gendergebonden geweld als misdrijf onder artikel 83(1) van het VWEU

De plenaire vergadering van het Europees Parlement nam een besluit²⁶ aan waarin ze vragen om gendergerelateerd geweld te erkennen als vorm van criminaliteit onder [artikel 83, lid 1](#) van het [Verdrag over de werking van de Europese Unie](#) (VWEU) en ze verzoeken de Commissie om dit als rechtsgrondslag te gebruiken voor een alomvattende Richtlijn over het voorkomen en bestrijden van alle vormen van gendergerelateerd geweld, zowel online als offline.

Deze Richtlijn zou in overeenstemming moeten zijn met de standards, rechten en verplichtingen van het [Verdrag van Istanboel](#)²⁷ en andere internationale normen²⁸ en een samenhangend beleid moeten garanderen. De parlementairen herhalen daarom hun oproep aan de EU om de ratificatie van het Verdrag van Istanboel af te ronden op basis van een brede toetreding en ze wijzen op het belang dat ook Bulgarije, Hongarije, Letland, Litouwen, Slowakije en Tsjechië dit verdrag ratificeren. Ze stellen ook dat de Unie moet streven naar nog daadkrachtiger en doeltreffender wetgevingsmaatregelen op dit gebied.

De Richtlijn en ten minste bepalingen en maatregelen moeten bevatten inzake:

- de definitie(s) van geweld;
- preventie van geweld;
- bestrijden van onderliggende oorzaken van genderongelijkheid (seksisme, patriarchale gendernormen, schadelijke stereotyperingen, enz.);
- beschermingsmaatregelen, ondersteunende diensten en herstelmaatregelen voor slachtoffers;
- een intersectionele benadering waarbij het slachtoffer centraal staat;
- minimumnormen voor rechtshandhaving en sancties;
- de voogdij over kinderen en omgangsregelingen ingeval van gendergebonden geweld;
- de bevordering van de samenwerking tussen de lidstaten en uitwisseling van best practices, informatie en expertise;
- harmonisatie van de systemen voor gegevensverzameling in alle lidstaten.²⁹

van criminaliteit onder artikel 83, lid 1 van het VWEU, 16 september 2021. Resolutie [P8_TA\(2018\)0428](#) over de opkomst van neofascistisch geweld in Europa (2018/2869(RSP)), oktober 2018.

²² Ministeriële Aanbeveling [R\(97\)20](#) over haatzaaiende uitlatingen en Ministeriële Aanbeveling [CM/Rec\(2019\)1](#) over voorkomen en bestrijden van seksisme (2019), COE, [Combating sexist hate speech.. ECRI algemene beleidsaanbeveling nr.15](#) over bestrijding van haatzaaiende uitlatingen.

²³ Besluit [MC/DEC/9/09](#) over de bestrijding van haatmisdrijven (2009); [Hate Crime Laws, A Practical Guide](#).

²⁴ [The Europol European Union Terrorism Situation and Trend Report 2021](#)

²⁵ [Hate Speech and Radicalisation Online](#), OCCI Research Report, (2019). [Study to support the preparation of the European Commission's initiative to extend the list of EU crimes in Article 83 of the Treaty on the Functioning of the EU to hate speech and hate crime](#), Final report (2021).

²⁶ Besluit over het aanmerken van gendergerelateerd geweld als een nieuwe vorm van criminaliteit onder artikel 83, (1) VWEU, 16 september 2021, [P9_TA\(2021\)0388](#); verslag: [A9-0249/2021](#); procedure fiche: [2021/2035\(INL\)](#).

²⁷ [Verdrag van Istanboel over het voorkomen en bestrijden van geweld op vrouwen en van intrafamiliaal geweld](#), Raad van Europa, 7 april 2011.

²⁸ O.m. Algemene Aanbeveling 19 van het Toezichthoudend Comité bij het Vrouwenrechtenverdrag.

²⁹ Met aandacht voor a) gender van het slachtoffer; b) gender van de dader; c) de relatie tussen slachtoffer en dader; d) of er sprake is geweest van seksueel geweld; e) of het geweld is ingegeven door

De parlementairen benadrukken dat alle vormen van gendergerelateerd geweld, inclusief tegen lgbtiq+ personen, voorkomen en bestreden moet worden en dat onder 'vrouwen' ook meisjes jonger dan 18 jaar moet worden verstaan. Een intersectionele benadering in de wetgeving en de beleidsmaatregelen is nodig om alle vrouwen, in al hun diversiteit en ongeacht hun verblijfsstatus, te beschermen tegen geweld.³⁰

Ze veroordelen femicide als de meest extreme vorm van gendergerelateerd geweld tegen vrouwen en meisjes en benadrukken dat als vrouwen te maken krijgen met reproductieve dwang of geen toegang hebben tot legale en veilige abortus, dat ook aangemerkt moet worden als gendergerelateerd geweld.³¹

Ze benadrukken dat de Unie een plan moet opstellen dat gericht is op het opsporen en bestrijden van alle vormen van geweld, het in kaart brengen van risicosituaties en het ondersteunen en beschermen van slachtoffers en ze verzoeken de Commissie om de lange-termijn financiering voor het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en meisjes en andere vormen van gendergerelateerd geweld te verhogen en zeker te stellen. ;

Heel wat verzoeken zijn ook direct gericht tot de lidstaten. Het betreft verzoeken over het ratificeren en naleven van internationale verdragen zoals [IAO Verdrag nr.190](#) en het [Verdrag van Istanboel](#)³² over voorkomen en bestrijden van geweld, vragen om secundaire victimisering te voorkomen en om toegang tot het recht en tot schadevergoeding voor slachtoffers te verzekeren o.m. door opleidingen voor betrokken ambtenaren en diensten. De parlementairen dringen er bij de lidstaten ook op aan om de Richtlijnen [2011/99/EU](#),³³ [2012/29/EU](#)³⁴ en [2011/36/EU](#)³⁵ volledig en correct om te zetten in het nationale recht en beleid.

Ze verzoeken de Unie om onverwijld iets te doen aan het toenemend gendergerelateerd geweld tijdens de COVID-19-pandemie en vragen de Commissie om in dit kader een protocol over gendergerelateerd geweld in tijden van crisis te ontwikkelen en om de diensten in de lidstaten die gericht zijn op het beschermen van slachtoffers (hulplijnen, veilige opvangvoorzieningen en gezondheidsdiensten) als 'essentiële diensten' aan te merken.

Ten slotte verzoeken ze de Commissie om een coördinator inzake geweld tegen vrouwen en andere vormen van gendergerelateerd geweld te benoemen.³⁶

gendermotieven en f) overige sociaal-demografische kenmerken die relevant zijn met het oog op een intersectionele analyse. Daarnaast moeten gegevens verzameld worden over het aantal klachten, het aantal en de soorten uitgevaardigde beschermingsbevelen, het percentage ongegrond verklaarde klachten en het percentage ingetrokken klachten, het percentage vervolgingen en veroordelingen, de tijd die gebruikt werd om zaken af te handelen, informatie over de straffen die aan daders werden opgelegd en over eventuele herstelmaatregelen, waaronder schadeloosstelling, steekproefenquêtes en het aantal gevallen dat gemeld werd bij specifieke hulplijnen of gezondheids- en maatschappelijke diensten inzake geweld op vrouwen.

³⁰ Zie hierover [Richtlijn 2012/29/EU](#) van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ, EUR-Lex - 32012L0029.

³¹ De parlementairen wijzen erop dat het Europees Hof voor de rechten van de mens in diverse uitspraken heeft gesteld dat een restrictieve abortuswetgeving en een gebrekkige uitvoering de mensenrechten van vrouwen schenden.

³² Zie voetnoot 27.

³³ Richtlijn 2011/99/EU over het Europees beschermingsbevel, EUR-lex 32011L0099; [geconsolideerde tekst](#), EUR-lex 02011L0099-20120110.

³⁴ Zie voetnoot 30.

³⁵ Richtlijn 2011/36/EU van 5 april 2011 inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan, en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/629/JBZ van de Raad; EUR-Lex - 32011L0036. [Geconsolideerde tekst](#), EUR-lex 02011L0036-20110415

³⁶ Zie in dit verband ook het onderzoek van de studiediensten van het Europees Parlement over de mogelijke toegevoegde waarde van Europese wetgeving over het bestrijden van geweld, [PE662.640](#), 2021.

Resolutie over gelijkheid van mannen en vrouwen in de Europese Unie

Op 15 december 2021 aanvaardde de plenaire vergadering van het Europees Parlement een [resolutie over gelijkheid van mannen en vrouwen in de Unie \(2018-2020\)](#).³⁷ Hierin drukken de parlementairen hun bezorgdheid uit over de hardnekkigheid en omvang van gendergebonden geweld op vrouwen,³⁸ over de toenemende aanvallen op de rechten van vrouwen en op gendergelijkheid vanuit antigender- en antifeminisme-bewegingen (die de klok proberen terug te draaien en vooruitgang tegenhouden) en over de aanhoudende ongelijkheid op de arbeidsmarkt in de EU: de genderloonkloof (14,1 %) en genderpensioenloof (29,5 %), de armoede en vaak onzekere arbeidssituatie van vrouwen.

Ze pleiten voor een **gendergelijke economie** en verwelkomen het [voorstel van de Commissie over bindende maatregelen i.v.m. loontransparantie](#). Ze wijzen er wel op dat loontransparantie op zich niet volstaat om genderongelijkheid op de arbeidsmarkt aan te pakken. Ze willen concrete maatregelen die zorgen dat vrouwen gelijke toegang hebben tot de arbeidsmarkt, gelijk worden beloond, gelijke loopbaankansen hebben en gelijke arbeidsrechten genieten.

Daarom vragen ze de EU en de lidstaten om onzekere dienstverbanden en niet-vrijwillige deeltijdarbeid te bannen, om loondiscriminatie aan te pakken, de genderpensioenloof te dichten en om te zorgen voor een beter evenwicht tussen werk en privéleven door de perioden voor ouderschapsverlof te verlengen en ervoor te zorgen dat ouders tijdens hun verlof gelijk en volledig loon doorbetaald krijgen, door flexibele werkregelingen na zwangerschaps-, vaderschaps- en ouderschapsverlof te voorzien en door meer te investeren in hoogwaardige en lokale kinderopvang.

Ze roepen de EU op om een reeks beleidsmaatregelen, programma's, financiering en aanbevelingen voor te stellen om de overgang naar een zorgeconomie te bevorderen, waarin het leven en welzijn van iedereen prioriteit krijgt en waarin de waarde van zorgwerk (betaald én onbetaald) centraal staat, terwijl de sociale gevolgen voor personen met zorgtaken worden beperkt. Aan de lidstaten vragen ze te verzekeren dat het begrotingsbeleid, inclusief de belastingheffing, gericht is op het aanpakken en wegwerken van sociaaleconomische en genderongelijkheden in al hun dimensies.

Ze verzoeken de Commissie om een EU actieplan voor te stellen, met specifieke maatregelen om de sociaaleconomische situatie van vrouwen die die geconfronteerd worden met intersectionele discriminatie te verbeteren en om de feminisering van armoede en onzeker werk te bestrijden, m.i.v. specifieke richtsnoeren voor de uitvoering van een intersectioneel beleid. Aan de lidstaten vragen ze maatregelen om het armoederisico voor oudere en gepensioneerde vrouwen te voorkomen en tegen te gaan.

Voor wat betreft **geweld** vragen ze nogmaals met klem om uitgebreide wetgeving en maatregelen die alle vormen van gendergerelateerd geweld bestrijden en slachtoffers bescherming verzekeren, waaronder: maatregelen die ervoor zorgen dat de politie de daders identificeert en vervolgt, maatregelen om de toegang tot de rechter en tot opvangcentra te verbeteren en specifieke programma's voor de bescherming en begeleiding van slachtoffers van intrafamiliaal geweld. Ze herhalen dat EU wetgeving nodig is om gendergerelateerd geweld aan te pakken en dat de EU, Bulgarije, Hongarije, Letland, Litouwen, Slowakije en Tsjechië het [Verdrag van Istanboel](#)³⁹ zouden moeten ratificeren..

³⁷ Resolutie van het Europees Parlement van 15 december 2021 over gelijkheid van mannen en vrouwen in de Europese Unie in 2018-2020, P9_TA(2021)0500 ; verslag A9-0315/2021; procedure: 2021/2020(INI).

³⁸ 31% van de vrouwen in de EU heeft te maken met fysiek en/of seksueel geweld en talloze vrouwen hebben te maken gehad met seksueel geweld en intimidatie binnen intieme relaties en in het openbare leven.

³⁹ Zie voetnoot 27.

Ze verzoeken de lidstaten en de Europese Unie om de IAO verdragen [nr. 190 over het bannen van geweld en intimidatie](#) en [nr.189 over huishoudelijk personeel](#) ⁴⁰ te ratificeren en om mensenhandel effectief te bestrijden, o.m. door volledige uitvoering te geven aan de [Richtlijn 2011/36/EU ter bestrijding van mensenhandel](#) ⁴¹ en ze vragen de Commissie om prioritair in te zetten op preventie van mensenhandel voor seksuele uitbuiting.

De parlementairen vragen om krachtig op te treden tegen de **achteruitgang op gebied van vrouwenrechten** en om seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de Unie te waarborgen, o.m. door betere ondersteuning van vrouwenrechtenverdedigers en vrouwenrechtenorganisaties, m.i.v. organisaties die zich inzetten voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en lgbtiq+ organisaties. Ze benadrukken dat het weigeren of beperken van hulpverlening voor veilige en legale abortus een schending van de grondrechten en een vorm van geweld tegen vrouwen en meisjes is.

Voor wat betreft de **klimaatcrisis** verzoekt het Parlement de Commissie om een routekaart uit te werken die uitvoering geeft aan het [genderactieplan van het VN Klimaatverdrag](#) ⁴², om een permanent EU contactpunt voor genderkwesties en klimaatverandering in het leven te roepen, met voldoende begrotingsmiddelen om genderverantwoordelijke klimaatactie in de EU en wereldwijd te voeren en te monitoren en om het verband tussen klimaatcrisisbeleid en gendergelijkheid in haar toekomstige voorstellen te versterken.

Ten slotte herhalen de parlementairen hun verzoek aan de lidstaten en de Raad om een **formele Raadsformatie voor gendergelijkheid** in het leven te roepen om de ministers en staatssecretarissen die verantwoordelijk zijn voor gendergelijkheid een speciaal forum voor discussie te bieden, met als doel te verzekeren gendergelijkheidsvraagstukken op het hoogste politieke niveau besproken worden en het proces van gendermainstreaming in al het EU beleid te faciliteren.

Andere interessante besluiten van het Europees Parlement

Besluit over het bestrijden van gendergerelateerd geweld: cybergeweld: P9_TA(2021)0489; verslag: A9-0338/2021; procedure: 2020/2035(INL); december 2021.

...waarin het Parlement o.a. de Commissie verzoekt om **cybergeweld** in al zijn vormen aan te pakken (ook in de vormen die het in de seksindustrie aanneemt), om een einde te maken aan de pornografische industrie die gestoeld is op mensenhandel, verkrachting en andere vormen van aanranding en misbruik van vrouwen en kinderen en om misogynie en seksistische uitlatingen op te nemen als een vorm van haatzaaiende uitlatingen en misogynie aanvallen als een haatmisdrijf, met bijzondere aandacht voor intersectionele vormen van gendergerelateerd cybergeweld die vrouwen en meisjes die deel uitmaken van kwetsbare groepen zoals etnische minderheden, personen met een handicap en lgbtiq+ers treffen.

Besluit van 7 juli 2021 over de vergrijzing in de Europese Unie: mogelijkheden en uitdagingen voor het ouderdomsbeleid na 2020: P9_TA(2021)0347; verslag: A9-0194/2021; procedure: 2020/2008(INI); juli 2021.

...waarin het Parlement o.a. de Commissie verzoekt om een **strategie voor ouderenbeleid** aan te nemen, met aandacht voor diverse aspecten van zorg, uitsluiting van ouderen, leeftijdsdiscriminatie, digitalisering, toegang tot de publieke ruimte, geweld, armoede en genderkloven, rekening houdend met intersectionaliteit en met de hele levenscyclus.

⁴⁰ Dit verdrag is actueel slechts geratificeerd door 8 EU lidstaten: België, Duitsland, Finland, Ierland, Italië, Malta, Portugal en Zweden.

⁴¹ Zie voetnoot 34.

⁴² [Decision 3/CP.25](#), COP25 vergadering van het VN Raamverdrag inzake klimaatverandering (UNFCCC).

Daarnaast vraagt het Parlement de Commissie te zorgen voor een follow-up van het uitvoeringsverslag van [Richtlijn 2000/78/EG](#)⁴³ en om een voorstel voor een Europese ‘**Care Deal**’ aan te nemen, een programma en strategie voor verzorgenden gericht op de transitie naar een zorgeconomie en vergezeld van de nodige investeringen en wetgeving, met kwaliteitsrichtsnoeren voor zorgverlening in alle levensfasen en met als doel de verschillende types informele zorg te identificeren en te erkennen, financiële steun voor verzorgers, passende verloven en betaalbare voorzieningen te waarborgen, naast andere aspecten.⁴⁴

Interessante publicaties

Studiedienst van het Europees Parlement

Themanummer over gendergelijkheid

De studiedienst van het Europees Parlement publiceerde een [brochure](#)⁴⁵ met een overzicht van onderzoeken en publicaties over gendergelijkheid en rechten van vrouwen in 2021. Naast onderzoek naar de stand van zaken i.v.m. gendermainstreaming in het Parlement, het Europees beleid en het herstelbeleid in Europa, was er aandacht voor thema's die aansluiten bij de Europese beleidsagenda (o.m.): genderevenwicht in de bestuursraden van Europese beursgenoteerde bedrijven, op politiek, diplomatiek, civiel en militair domein; gendergebonden geweld als ernstige misdaad onder [artikel 83 \(1\) VWEU](#); gendergebonden cybergeweld; trends in de tewerkstelling van vrouwen; de loonkloof; bindende maatregelen voor loontransparantie en het belang van de gendergelijkheidsstrategie.

Het beleid ‘vrouwen in raden van bestuur’ in de EU lidstaten

Dit [onderzoek](#)⁴⁶ schetst het beleid van de EU lidstaten op gebied van de aanwezigheid van vrouwen in raden van bestuur van bedrijven.⁴⁷ Vervolgens wordt de quota-wetgeving van negen lidstaten die hierover beschikken vergeleken⁴⁸ en wordt er gekeken naar de impact van deze wetgeving op het bedrijfsbeheer. Voor vijf lidstaten (Spanje, Frankrijk, Italië, Nederland en Duitsland) wordt de impact van genderquota in detail bestudeerd. Hieruit blijkt duidelijk dat quota een effectief beleidsinstrument zijn om het aandeel van vrouwen in raden van bestuur te verhogen en dat quota nog niet losgelaten kunnen worden wil men voldoende aanwezigheid van vrouwen verzekeren. De betreffende [Ontwerprichtlijn van de Commissie](#)⁴⁹ wordt uitgebreid toegelicht en de aanvaarding ervan wordt aanbevolen als effectief instrument voor gendergelijkheid op het domein van economische besluitvorming.

⁴³ Richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep; EUR-Lex - 32000L0078.

⁴⁴ Deze resolutie sluit aan bij het [Groenboek van de Commissie over de vergrijzing](#) (27 januari 2021), COM(2021)0050; EUR-Lex - 52021DC0050 en bij het [besluit van de Raad over ouderen, mensenrechten, welzijn, participatie en digitalisering](#) (9 oktober 2020).

⁴⁵ Studiediensten van het Europees Parlement, oktober 2021; download via: <https://epthinktank.eu/topical-digests> of http://www.europarl.europa.eu/EPRS/TD_Gender_Equality.pdf.

⁴⁶ Studiediensten van het Europees Parlement, december 2021, PE 700.55; beschikbaar via: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>.

⁴⁷ 9 lidstaten hebben quotawetgeving; 9 lidstaten hanteren enkel aanbevelingen; 9 lidstaten hebben geen beleid, zijnde: Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Kroatië, Litouwen, Malta, Slovakije en Tsjechië.(2019).

⁴⁸ België, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Nederland, Oostenrijk, Portugal. Spanje.

⁴⁹ Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de verbetering van de man-vrouwverhouding bij niet-uitvoerende bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen en daarmee samenhangende maatregelen, [COM\(2012\) 614](#).

Vrouwen en transport

Dit [onderzoek](#)⁵⁰ geeft een overzicht van bestaande data, kennis en beleid in de Europese Unie op gebied van transport en gender. De studie bestaat uit twee delen. Het eerste deel gaat in op vrouwen als gebruikers van transport in de EU: de mobiliteitskeuzes van vrouwen en mannen, specifieke behoeften van vrouwen, zorg-gebonden mobiliteit en mobiliteitsarmoede. Het tweede deel focust op vrouwen als werkend in de transportsector, met aandacht voor obstakels voor vrouwen in transportberoepen en voor een mogelijk EU beleid. Het onderzoek schetst het EU wettelijk kader voor interventies in de sector, geeft enkele voorbeelden van goede praktijken en bevat aanbevelingen om effectief vooruitgang op gebied van gendergelijkheid en transport in de Europese Unie te bereiken.

EIGE

EIGE Gendergelijkheidsindex 2021

Ieder jaar publiceert EIGE de [Gender Equality Index](#), een barometer over de stand van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen in de Europese Unie op vlak van: geweld, werk, gezondheid, geld, macht, kennis en tijd.

Voor 2021 lag de focus op de verbanden tussen gezondheid en gendergelijkheid. Uit onderzoek in Europese 10 landen, waaronder België, bleek dat vrouwen in de werkende leeftijd (tot 60 jaar) meer met COVID-19 besmet werden dan mannen, maar dat mannen een hoger risico lopen om met COVID-19 in het ziekenhuis te belanden omdat ze meer cardiovasculaire ziektes en diabetes hebben. Zowel de fysieke, mentale als seksuele en reproductieve gezondheid van vrouwen kwam echter zwaarder onder druk kwam te staan. Dit hangt samen met hun oververtegenwoordiging in de zorgsector, de ongelijke verdeling van onbetaalde arbeid en het feit dat in vele landen de toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid moeilijker werd of zelfs wegviel.

EIGE stelt voor 2021 een minieme vooruitgang vast. De gemiddelde EU score bedraagt nu 68 punten op 100, maar de vooruitgang is voor alle domeinen en niet voor alle landen evenredig. België staat met 72,7 punten op de zevende plaats, en mag dus ook een zeer lichte vooruitgang optekenen. U kunt de Gender Equality Index 2021 [online](#) consulteren of de bevindingen nalezen in het [rapport](#) Gender Equality Index 2021.

EIGE informatiepakket over femicide:

Officieel werden anno 2020 in de EU 444 vrouwen gedood door hun partner. De wetgeving en data vertonen echter grote hiaten. Sommigen landen erkennen in hun wetgeving wel gendergebonden motieven voor moord op vrouwen, zoals haat op grond van geslacht. Geen enkele lidstaat beschikt echter over een wettelijke definitie van femicide⁵¹ en het inzicht in het fenomeen is beperkt.

Kennis van de motivaties en omstandigheden achter het doden van vrouwen en meisjes kan regeringen helpen potentiële slachtoffers beter te beschermen en daders te straffen en af te schrikken. Een gemeenschappelijke definitie van femicide zou daarbij een mooie aanvulling zijn om de lidstaten te helpen in hun gezamenlijke strijd tegen deze vorm van geweld. EIGE stelde daarom een informatiepakket samen dat toelaat om solide data te verzamelen over femicide. In het pakket zitten o.m. een classificatiesysteem en richtsnoeren voor het identificeren van de 'genderdimensie' van een moord op vrouwen.

⁵⁰ Studiediensten van het Europees Parlement, december 2021, PE 701.004; beschikbaar via: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>.

⁵¹ Femicide is het doden van vrouwen en meisjes vanwege hun geslacht. Het kan gaan om opzettelijke doding (doden van de ex-partner, bijvoorbeeld) of onopzettelijke doding (als gevolg van onveilige abortus, bijvoorbeeld).

In het classificatiesysteem zijn vijf overkoepelende categorieën of motieven voor femicide opgenomen, met daaronder telkens meerdere vormen van moord op vrouwen:

- ❖ politieke femicide: dood door de politie, dood door onveilige abortus, dood als gevolg van onveilige werkomstandigheden, dood door het ontzeggen van medische reproductieve zorg.
- ❖ culturele femicide: eremoorden, bruidsschatmoorden, dood in relatie tot vrouwelijke genitale verminking, moord op vrouwelijke foetussen en baby's, moord in relatie tot seksuele voorkeur of genderidentiteit, racistische femicide en moord als gevolg van misogynie (attitudes of sociale praktijken).
- ❖ criminele femicide: dood gelieerd aan mensenhandel, georganiseerde misdaad, bendemoorden.
- ❖ seksuele femicide staan: seksuele moorden door niet-partners, doden van vrouwen waarbij seksueel geweld wordt gebruikt.
- ❖ interpersoonlijke femicide: doden van vrouwen door ex-partners of -echtgenoten/gevolg van partnergeweld, doden van vrouwen door familieleden, femicide op 65+.

EIGE adviseert de EU lidstaten om minimaal een reeks variabelen te verzamelen om te kunnen vaststellen of er ingeval van moord op een vrouw sprake is van femicide is en om zo ook meer inzicht te krijgen achterliggende context van femicide. Belangrijke variabelen zijn o.m. demografische informatie over slachtoffers en daders; de relatie tussen slachtoffer en dader; de omstandigheden van de moord (waren er kinderen getuige?) en de aanwezigheid van gendergebonden risicofactoren zoals afhankelijkheid of eerder geweld.

Verder lezen:

[Report on measuring femicide in the EU and internationally](#)

[Country factsheets on measuring femicide in the EU27+UK](#)

[Femicide: a classification system](#)

[Defining and identifying femicide: a literature review](#)

[The costs of gender-based violence in the European Union](#)

[The COVID-19 pandemic and intimate partner violence against women in the EU](#)

EUROSTAT

Stand van zaken over de uitvoering van SDG5 in de Europese Unie

In 2015 aanvaardden de Verenigde Naties Agenda 2030, met 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's), waaronder SDG 5 over gendergelijkheid en empowerment van vrouwen.⁵² De Europese Unie heeft Agenda 2030 en de SDG's aanvaard als een belangrijk richtsnoer en te realiseren doelstellingen voor het Europees beleid. In de Europese context wordt voor het behalen van SDG 5 gefocust op het bannen van geweld en het bevorderen van gendergelijkheid op het gebied van onderwijs, arbeid en leiderschap.

Op de website van Eurostat vind je hierover meerdere pagina's. Een [specifieke webpagina over SDG5](#) met recente data over volgende indicatoren: fysiek en seksueel geweld, de genderloonkloof (niet gecorrigeerd), de genderkloof op de arbeidsmarkt, inactiviteit omwille van zorgverantwoordelijkheden naar sekse, aandeel vrouwen in nationale parlementen en regeringen, vrouwen in leidinggevende management posities, vroege verlaters van onderwijs

⁵² Op de website van de Vrouwenraad vindt u onder [duurzame ontwikkeling](#) hierover o.m. de publicatie [Agenda 2030 uitvoeren in Vlaanderen](#) waarin SDG 5 in detail wordt toegelicht.

en opleidingen naar sekse en afgestudeerden tertiair onderwijs naar sekse en de webpagina [SDG's and me 2021](#) met recente gegevens over enkele indicatoren voor alle SDG's.

De data schetsen de evolutie doorheen de tijd en laten toe om de prestaties van landen te vergelijken. Er kan doorgelinkt worden naar gedetailleerde datasets en naar het [monitoringrapport over de vooruitgang van de uitvoering van de SDG's in de Unie](#).⁵³

Raad van Europa (COE)

Rechten van migranten-, vluchtelingen- en asielzoekende vrouwen

De [werkgroep 'migrantenvrouwen'](#), een subgroep van het [Comité Gendergelijkheid](#) (GEC) van de Raad van Europa werd belast met de voorbereiding van een Ministeriële Aanbeveling over de rechten van migranten-, vluchtelingen- en asielzoekende vrouwen en meisjes. Dit werk is nu afgerond. Op 30 september en 1 oktober 2021 overlegde de groep voor finaal overleg over de compromistekst die na consultatie met o.m. de lidstaten van de Raad van Europa tot was gekomen. De commentaren van de lidstaten ([A tot M](#) en [N tot Z](#)) kunt u raadplegen op de pagina over het ontwerp van aanbeveling.

De [herziene tekst](#) gaat in op meerdere rechten van vrouwen en meisjes, waaronder: niet-discriminatie, toegang tot het recht, intersectionaliteit, bescherming, ondersteuning, verblijf, integratie en terugkeer. Hij bouwt verder op een analyse van de beleidshiaten die sinds de aanvaarding van aanbeveling [Rec\(79\)10 over migrantenvrouwen](#) in 1979 ontstaan zijn en die aangepakt moeten worden, verdere ontwikkelingen binnen de Raad van Europa en internationaal, waarmee vandaag rekening moet worden gehouden, o.m.:

- ❖ Raad van Europa, [Verdrag 197 over actie tegen de mensenhandel](#) (2005);
- ❖ Raad van Europa, [Verdrag 201 over de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik](#) (2007);
- ❖ Raad van Europa, [Verdrag van Istanboel over het voorkomen en bestrijden van geweld op vrouwen en van intrafamiliaal geweld](#) (2011) artikel 4, 59, 60 en 61 over niet-discriminatie, autonoom verblijfsrecht, de genderdimensie van asiel en niet-terugstuurbeleid;
- ❖ Raad van Europa, Ministeriële aanbeveling [CM Rec\(2019\)1 over het voorkomen en bestrijden van seksisme](#) (2019);
- ❖ Toezichthoudend Comité bij het Vrouwenrechtenverdrag (CEDAW Comité), Algemene Aanbeveling [nr.19](#) (over geweld), [nr.30](#) (over conflictpreventie, oorlog en postconflict situaties), [nr.32](#) (over de genderdimensie van de vluchtelingenstatus, asiel, nationaliteit en statenloosheid), [nr.35](#) (over gendergebonden geweld) en [nr.38](#) (over mensenhandel in vrouwen en meisjes in de context van wereldwijde migratie).
- ❖ UNHCR [richtlijnen over gendergebonden vervolging](#);
- ❖ [IAO VMinerdrag 189 over huishoudelijk personeel](#) (2011).

Het ontwerp van aanbeveling over de rechten van migranten-, vluchtelingen- en asielzoekende vrouwen en meisjes werd besproken en goedgekeurd op de [20ste plenaire vergadering](#) van het Comité Gendergelijkheid. De tekst zal nu gefinaliseerd worden en voor

⁵³ Eurostat, Sustainable development in the European Union — Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context — 2021 edition, [compleet](#); [samenvatting](#).

juridische goedkeuring worden voorgelegd aan de betreffende dienst van de Raad van Europa. In februari 2022 wordt de tekst dan overgemaakt voor bespreking door de [rapporteurgroep](#) mensenrechten van het Ministerieel Comité. Afhankelijk van de vorderingen hiervan zal de tekst in maart dan wel in april ter aanvaarding voorgelegd worden aan de ministers van de COE lidstaten. Een overzicht van de procedure en timing vindt u [hier](#).

20ste vergadering van het Comité Gendergelijkheid

De 20ste vergadering van het COE Comité Gendergelijkheid vond plaats van 20 tot 22 november 2021. Op de vergadering werd de ontwerp tekst van de Ministeriële Aanbeveling over de rechten van migranten-, vluchtelingen- en asielzoekende vrouwen en meisjes goedgekeurd.

Verder werden het [verslag](#) (+ [annex](#)) over de bijdragen aan de strategie gendergelijkheid van de Raad van Europa en over [monitoring van de uitvoering van de Ministeriële Aanbeveling CM/Rec\(2019\)1](#) over het voorkomen en bestrijden van seksisme besproken. Het Comité nam ook nota van: de [plannen van het voorzitterschap](#) inzake gendergelijkheid, diverse acties van [gendermainstreaming](#) binnen de Raad van Europa, de presentatie van de [meerdere acties](#) op gebied van anti-discriminatie, diversiteit en inclusie en het [verslag](#) van de conferentie over 10 jaar actie in uitvoering van het Verdrag van Istanboel.

Het [programma 2022-2025](#) werd goedgekeurd. Op de agenda 2022 van het Comité Gendergelijkheid staan o.m.:

- ❖ afwerking van het onderzoek over de rol van mannen en jongens in het gelijkheidsbeleid (begin 2022)
- ❖ ontwerprichtlijnen over de rol van mannen en jongens in het gelijkheidsbeleid en in het bestrijden van geweld op vrouwen (december 2022)
- ❖ afronding van het proces i.v.m. de Ministeriële Aanbeveling over de rechten van migranten, vluchtelingen en asielzoekende vrouwen en meisjes (maart of april 2022)
- ❖ conferentie op hoog niveau over de werk-leven balans door middel van empowerment van vrouwen, in samenwerking met het voorzitterschap van het Ministerieel Comité van de Raad van Europa (12 april 2022)
- ❖ twee plenaire vergaderingen: van 11 tot 13 mei 2022 en van 16 tot 18 november 2022.

Klik hier voor een [samenvattend verslag](#) van de vergadering.